

Lietuvos Respublikos Vyriausybės
2020 m. birželio 10 d. pasitarimo sprendimo
(protokolo Nr. 28, 5 klausimas)
4 priedas

PLĖTROS PROGRAMŲ RENGIMO GAIRĖS

1. Programavimo lygmenyje investicijos, skirtos 2021–2030 metų nacionalinio pažangos plano projekte (toliau – Nacionalinis pažangos planas) numatytiems strateginiams tikslams, įvertinus (kai tai įmanoma) ekstremlios situacijos¹ ir dėl valstybės lygio ekstremaliajai situacijai valdyti nustatyto karantino režimo ir panašių apribojimų sukeltus padarinius, pasiekti, planuojamos dviem etapais:

1.1. pirmajame planavimo etape plėtros programos valdytojas – ministerija, atsakinga už atitinkamai valstybės veiklos sričiai² priskirtus Nacionalinio pažangos plano pažangos uždavinius, apjungia logiškai susijusius jai priskirtus pažangos uždavinius (pavyzdžiui, pagal tikslinę auditoriją, objektą, regioną ir pan.), identifikuoja sprendžiamas problemas bei jas sukeliančias priežastis, nustato finansines projekcijas ir finansavimo šaltinius bei veiklos kryptis (priemonės) pažangos uždaviniams įgyvendinti. Pirmas investicijų planavimo etapas baigiamas Vyriausybei patvirtinus plėtros programą.

1.2. antrame planavimo etape plėtros programos valdytojas įvertina problemos priežasčių sprendimo būdų alternatyvas, pasirenka geriausią alternatyvą problemai išspręsti arba jos mastui sumažinti, patvirtina priemonės finansavimo planą ir siekiamus rodiklius.

2. Plėtros programos paskirtis – koordinuotai įgyvendinti konkrečiam Nacionalinio pažangos plano strateginiam tikslui formuojamus pažangos uždavinius toje pačioje valstybės veiklos srityje, sudaryti pagrindą ilgalaikiam pažangos lėšų poreikio planavimui ir valdymui, prioriteto tvarka nustatyti pažangos uždavinių įgyvendinimo kryptis.

3. Plėtros programos valdytojas rengia Plėtros programą, rengia Plėtros programos priemonių pagrindimus ir aprašymus, suderinus su Finansų ministerija, tvirtina priemones, organizuoja Plėtros programos įgyvendinimą, vykdo stebėseną ir atsiskaitymą,

4. Plėtros programa gali būti rengiama tik vienai valstybės veiklos sričiai (arba jos daliai) ir apimti vieną ir daugiau Nacionalinio pažangos plano pažangos uždavinių, priskirtų atitinkamai valstybės veiklos sričiai. Pažangos uždavinių apjungimas į vieną plėtros programą turi būti logiškai pagrįstas.

5. Plėtros programos įgyvendinimo trukmė (nuo 4 iki 10 metų) pasirenkama tokia, kokios reikia konkrečiam pažangos uždaviniui įgyvendinti ir rezultatams pasiekti. Plėtros programa gali būti pradedama įgyvendinti vėliau negu Nacionalinio pažangos plano įgyvendinimo pradžia, bet plėtros programos įgyvendinimo trukmė negali būti ilgesnė negu Nacionalinio pažangos plano įgyvendinimo periodas (atsižvelgiant į Nacionalinio pažangos plano finansinių projekcijų ribas). Tais atvejais, kai priemonės ar projekto įgyvendinimo trukmė gali būti ilgesnė negu Nacionalinis pažangos planas (pavyzdžiui, pasirengti ir įgyvendinti reformą, parengti ir įgyvendinti didelį infrastruktūros projektą), veiksmai planuojami etapais, ir į plėtros programą įtraukiami tik tie etapai, kuriuos įmanoma įgyvendinti per Nacionalinio pažangos plano periodą, ir atitinkamai nustatant pažangos uždavinių siektinus rezultatus, įtraukiami tik tie rezultatai, kuriuos bus įmanoma pasiekti per Nacionalinio pažangos plano periodą.

6. Plėtros programą sudaro šios dalys:

6.1. Plėtros programos paskirtis. Šioje dalyje:

¹ Paskelbta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 152 „Dėl valstybės lygio ekstremaliosios situacijos paskelbimo“

² Pagal valstybės veiklos sričių ir joms priskirtų ministerijų sąrašą (5 priedas).

6.1.1. nurodoma kokiai valstybės veiklos sričiai rengiama plėtros programa, kokie Nacionalinio pažangos plano pažangos uždaviniai yra priskirti plėtros programai, paaiškinamas šis pasirinkimas;

6.1.2. remiantis objektyviais informacijos šaltiniais nurodomos pagrindinės sprendžiamos problemos ir jų mastas, siekiamas kokybinis pokytis;

6.1.3. remiantis objektyviais informacijos šaltiniais išnagrinėjamos giluminės problemų priežastys, nustatomi loginiai ryšiai tarp jų, nurodoma jų įtaka problemos mastui, identifikuojami problemos ar jos priežasčių teritoriniai skirtumai (kartu parengiama problemos priežasčių loginių ryšių schema, kuri nėra tvirtinama su plėtros programa, bet padeda ją suprasti).

6.2. Finansinės projekcijos. Šioje dalyje nurodomos kiekvienam plėtros programai priskirtam Nacionalinio pažangos plano pažangos uždaviniui planuojamos pažangos lėšos (finansinės projekcijos) ir visi finansavimo šaltiniai, kuriais numatoma disponuoti įgyvendinant šį uždavinį, pavyzdžiui, ESI fondai, kitos tarptautinės paramos lėšos, valstybės biudžetas, savivaldybių biudžetas, valstybės ar savivaldybių įmonių lėšos, privataus sektoriaus lėšos, papildomo skolinimosi poreikis.

6.3. Priemonių rinkinys. Šioje dalyje pagal kiekvieną į plėtros programos įtrauktą Nacionalinio pažangos plano pažangos uždavinį nurodomas numatomas jį įgyvendinančių priemonių rinkinys. Priemonių rinkinys turi parodyti, kokias gilumines problemas priežastis bus siekiama panaikinti ar sumažinti jų neigiamą įtaką ir jų prioritetiškumą. Priemonės pavadinimas neturi nurodyti konkretaus problemos sprendimo būdo, tik jo įgyvendinimo kryptį. Kiekvienai priemonei nurodoma:

6.3.1. būtinos sąlygos, nuo kurių priklauso efektyvus priemonės įgyvendinimas (problemos sprendimas), kai jos žinomos plėtros programos rengimo metu;

6.3.2. rezultato rodiklis (-iai) bei jų pradinė ir planuojama galutinė reikšmės;

6.3.3. informacija, kokių institucijų dalyvavimas yra būtinas planuojant ir įgyvendinant priemonę, užtikrinant horizontaliųjų principų taikymą, teritorinės nacionalinės plėtros ir regionų plėtros nuostatų laikymąsi;

6.3.4. informacija apie priemones koordinuojančias ir įgyvendinimą administruojančias institucijas;

6.3.5. kita svarbi informacija (pavyzdžiui, ar priemonė prisideda prie horizontaliojo prioriteto, Nacionalinės reformų darbotvarkės ar Vyriausybės programos įgyvendinimo).

7. Į plėtros programos rengimo procesą plėtros programos valdytojas įtraukia ir kitas, prie atitinkamo Nacionalinio pažangos plano pažangos uždavinio nurodytas dalyvaujančias institucijas. Tuo tikslu plėtros programos valdytojas:

7.1. informaciją apie planuojamą rengti plėtros programą plėtros programos valdytojas ne vėliau, nei 10 darbo dienų iki plėtros programos rengimo pradžios skelbia savo tinklapyje, nurodydamas:

7.1.1. plėtros programos pavadinimą;

7.1.2. plėtros programoje apjungiamus Nacionalinio pažangos plano pažangos uždavinius;

7.1.3. plėtros programos rengimo numatomas pradžios ir pabaigos datas;

7.1.4. plėtros programos rengimo darbo grupės planuojamų ir įvykusių susitikimų datas;

7.1.5. už plėtros programos rengimo koordinavimą atsakingą asmenį ir jo kontaktinius duomenis;

7.1.6. informaciją apie planuojamą (-us) (ne vėliau, nei 7 dienos iki jo (jų) pradžios) ir įvykusį (-ius) plėtros programos projekto viešą (-us) aptarimą (-us);

7.1.7. kitą plėtros programos rengimui svarbią informaciją.

7.2. šių gairių 7.1.1 - 7.1.3 papunkčiuose nurodytą informaciją kartu su tinklapiu, kuriame ši informacija skelbiama nuoroda ne vėliau, nei per 3 darbo dienas po informacijos paskelbimo, teikia Finansų ministerijai ir Vyriausybės kanceliarijai;

7.3. užtikrina, kad šių gairių 7.1 papunktyje nurodyta informacija būtų nuolat atnaujinama;

7.4. sudaro plėtos programos rengimo darbo grupę, į kurią dalyvaujančios institucijos paskiria savo įgaliotus atstovus. Darbo grupės paskirtis – kartu identifikuoti problemas bei jų gilumines priežastis, atrasti tarp jų loginius ryšius ir susitarti dėl jų sprendimo būdų, jų įgyvendinimo eiliškumo ir dalyvaujančių institucijų atsakomybių.

8. Į darbo grupę turi būti įtraukiamos ir kitos institucijos, jeigu identifikuojant gilumines problemų priežastis paaiškėja, kad atitinkama (-os) priežastis (-tys) yra susijusi (-ios) su šių institucijų kompetencija. Esant poreikiui, plėtos programos valdytojas gali kviesti ir kitas susijusias institucijas ar subjektus.

9. Siekiant pagerinti plėtos programos kokybę bei atitikti visuomenės poreikiams, į darbo grupės veiklą plėtos programos valdytojas taip pat įtraukia socialinius bei ekonominius partnerius. Tuo tikslu plėtos programos valdytojas turi užtikrinti, kad apie darbo grupės sudarymą bei planuojamus susitikimus socialiniai ir ekonominiai partneriai būtų tinkamai informuoti, su darbo grupės veikla susijusi medžiaga būtų pateikiama aiškiai ir laiku. Informacija apie darbo grupės planuojamus susitikimus skelbiama viešai.

10. Darbo grupės susitikimuose taip pat turi teisę dalyvauti institucijos, atsakingos už LR Bendrojo plano rengimą ir įgyvendinimo priežiūrą, už regioninės plėtos politiką, nacionalinės kovos prieš korupciją strategijos koordinatoriai, horizontalių prioritetų koordinatoriai, Nacionalinių darbotvarkių koordinatoriai³, Europos Sąjungos (toliau – ES) teisės aktais nustatytų privalomų rengti planavimo dokumentų koordinatoriai.

11. Darbo grupės susitarimo rezultatus plėtos programos valdytojas fiksuoja plėtos programos projekte, kurį aptaria su visuomene organizuodamas viešuosius aptarimus.

12. Su darbo grupe suderintą bei su visuomene (tame tarpe socialiniais ir ekonominiais partneriais) aptartą plėtos programos projektą plėtos programos valdytojas teikia suderinti Finansų ministerijai.

13. Su Finansų ministerija suderintą plėtos programos projektą plėtos programos valdytojas teikia Vyriausybei tvirtinti.

14. Plėtos programos priemonės paskirtis yra spręsti plėtos programos identifikuotą problemą, pašalinant konkrečias jai įtaką darančias gilumines priežastis arba sumažinant jų poveikį. Plėtos programos priemonė turi būti efektyvus reguliacinių, investicinių ir komunikacinių veikslių derinys, kuris leistų išspręsti problemą racionaliai, efektyviai ir rezultatyviai, užtikrinant geriausią rezultatą už investuotas pažangos lėšas ir pažangos uždaviniui nustatytą poveikio rodiklių pasiekimą. Siekiant šių tikslų plėtos programos valdytojas formuodamas priemonę:

14.1. įvertina ir identifikuoja siekiamą poveikį, priemonės poreikį, tikslinę grupę, laukiamą pokytį, įgyvendinimo teritoriją ir erdvinius apribojimus, atsižvelgiant į LR Bendrojo plano sprendinius;

14.2. atlieka priemonės įgyvendinimo alternatyvų, siekiant norimo poveikio, analizę ir pasirenka įgyvendinti geriausią alternatyvą (efektyvų reguliacinių, investicinių ir komunikacinių veikslių derinį) (gali būti netaikoma, kai priemonė skirta direktyvų nuostatomis perkelti ir tam neprieštarauja Finansų ministerija), kiekvienam veiksmui atskirai identifikuojant ir pagrindžiant galimus pareiškėjus, projektų atrankos būdus, finansavimo formą, apimtį ir finansavimo šaltinius, įgyvendinimo pradžią, galimybę prisidėti prie horizontaliųjų principų įgyvendinimo, valstybės pagalbos teikimą, veikslių įgyvendinimą administruojančias ir dalyvaujančias institucijas.

14.3. priemonės įgyvendinimo alternatyvų, siekiant norimo poveikio, palyginimas atliekamas taikant sąnaudų ir naudos analizę (toliau – SNA), sąnaudų veiksmingumo analizę (toliau – SVA) arba kitus Plėtos programų valdytojo arba jo įgaliotos institucijos patvirtintus metodus;

14.4. nustato kokybiškus pažangos priemonės įgyvendinimo stebėsenos rodiklius, prisidedančius prie Nacionaliniame pažangos plane nustatyto (-ų) poveikio rodiklio (-ių)

³ Patvirtintos Nacionalinės darbotvarkės, nurodant Nacionalinių darbotvarkių koordinatorius, bus skelbiamos Finansų ministerijos ir LRVK interneto svetainėse.

pasiekimo, kitus stebėsenos rodiklius, kurie privalomi atsiskaitant už konkrečių finansavimo šaltinių lėšų panaudojimą, taip pat nurodo planuojamas stebėsenos rodiklių tarpines reikšmes.

14.5. nustato reikalingas priemonės finansavimo apimtis, detalizuoja reikalingas lėšas pagal finansavimo šaltinius. Nustatydamas priemonės finansavimo poreikį plėtros programos valdytojas turi atsižvelgti į finansines proporcijas, nustatytas konkrečiam Nacionalinio pažangos plano pažangos uždaviniui, ir į kitas planuojamas priemones šiam pažangos uždaviniui įgyvendinti. Nurodomi visi finansavimo šaltiniai, kuriais numatoma naudotis įgyvendinant šią priemonę, pavyzdžiui, valstybės biudžetas, savivaldybių biudžetas, ES fondai, kitos tarptautinės paramos lėšos, valstybės ar savivaldybių įmonių lėšos, privataus sektoriaus lėšos, papildomo skolinimosi poreikis;

14.6. nustato partnerystės su socialiniais ir ekonominiais partneriais principus, svarbius projektų atrankos principus ar sąlygas.

15. Priemonė negali konkuruoti, prieštarauti arba kurti atvirkštinį efektą lyginant su kitomis plėtros programos priemonėmis.

16. Veiksmus, nurodytus 14 punkte, plėtros programos valdytojas atlieka ir identifikuoja kartu su dalyvaujančiomis institucijomis, socialiniais ir ekonominiais partneriais ir kitomis suinteresuotomis šalimis per darbo grupės, nurodytos 7 punkte, organizuojamus susitikimus. Priemonės formavimo etape į darbo grupės sudėtį taip pat yra įtraukiamos už projektų administravimą atsakingos institucijos.

17. Darbo grupės susitarimo rezultatus plėtros programos valdytojas fiksuoja priemonės pagrindime ir juos aptaria su visuomene organizuodamas viešuosius aptarimus.

18. Su darbo grupe suderinus bei su socialiniais ir ekonominiais partneriais aptarus 13 punkte nurodytus aspektus plėtros programos valdytojas tvirtina pažangos priemonės finansavimo planą (skiriamas ar planuojamas pritraukti lėšas iš įvairių finansavimo šaltinių) ir priemonės įgyvendinimo stebėsenos rezultato (arba produkto, jei taikoma) rodiklius (jų matavimo vienetus, tarpines ir galutines siektinas reikšmes).

19. Ateinantiems metams reikalingas pažangos lėšų poreikis priemonei įgyvendinti yra planuojamas einamaisiais metais. Pažangos lėšų poreikis turi būti pagrįstas ir paremtas 14–16 punktuose atliktų veiksmų rezultatais.